

Fylkesmannen i Vest-Agder

Utdanning- og barnevernsavdelingen

TILSYNSRAPPORT

Forvaltningskompetanse – avgjørelser om særskilt tilrettelegging

Felles nasjonalt tilsyn 2015

Flekkefjord kommune – Sunde skole og Flekkefjord ungdomsskole

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	3
2. Om tilsynet med Flekkefjord kommune – Sunde skole og Flekkefjord ungdomskole ...	3
2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler.....	3
2.2 Tema for tilsynet.....	3
2.3 Om gjennomføringen av tilsynet	4
3. Generelle saksbehandlingsregler for enkeltvedtak	4
3.1 Rettslige krav	4
3.2 Fylkesmannens undersøkelser	5
3.3 Fylkesmannens vurderinger.....	6
3.4 Fylkesmannens konklusjon.....	8
4. Enkeltvedtak om spesialundervisning	8
4.1 Rettslige krav	8
4.2 Fylkesmannens undersøkelser	9
4.3 Fylkesmannens vurderinger.....	9
4.4 Fylkesmannens konklusjon.....	10
5. Enkeltvedtak om punktskriftopplæring.....	11
5.1 Rettslige krav	11
5.2 Fylkesmannens undersøkelser	11
5.3 Fylkesmannens vurderinger.....	11
5.4 Fylkesmannens konklusjon.....	11
6. Enkeltvedtak om særskilt språkopplæring	12
6.1 Rettslig krav.....	12
6.2 Fylkesmannens vurderinger.....	13
7. Enkeltvedtak om tegnspråkopplæring.....	13
7.1 Rettslig krav.....	13
7.2 Fylkesmannens undersøkelser	13
7.3 Fylkesmannens konklusjon.....	13
8. Lovbrudd	13
Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget.....	14

1. Innledning

Fylkesmannen åpnet 20.03.15 tilsyn med forvaltningskompetanse – avgjørelser om særskilt tilrettelegging ved Sunde skole og Flekkefjord ungdomsskole i Flekkefjord kommune. Tilsynet ble åpnet ved varsel om tilsyn. Flekkefjord kommune og disse skolene er valgt ut fordi vi har valgt å konsentrere årets nasjonale tilsyn i kommunene i Listerregionen og i skoler som har flere elever med enkeltvedtak om opplæringstilbudet.

Felles nasjonalt tilsyn 2014-17 handler om skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og består av tre områder for tilsyn: Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen, forvaltningskompetanse (som denne rapporten omhandler) og skolebasert vurdering. Utdanningsdirektoratet har utarbeidet veiledningsmaterie¹ knyttet til tilsynet, og Fylkesmannen har gjennomført informasjons- og veiledningssamlinger.

Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Kommunen er derfor adressert for denne tilsynsrapporten.

2. Om tilsynet med Flekkefjord kommune – Sunde skole og Flekkefjord ungdomsskole

2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kap. 10 A. Fylkesmannens tilsyn på opplæringsområdet er lovlighetstilsyn jf. kommuneloven § 60 b. Fylkesmannens tilsyn med offentlige skoler er myndighetsutøvelse og skjer i samsvar med forvaltningsrettens regler for dette.

I de tilfeller Fylkesmannen konkluderer med at et rettslig krav ikke er oppfylt, betegnes dette som lovbrudd, uavhengig av om det er opplæringsloven eller forskrifter fastsatt i medhold av denne, som er brutt.

2.2 Tema for tilsynet

Temaet for tilsynet er skolens forvaltningskompetanse i avgjørelser om særskilt tilrettelegging av opplæringen. Særskilt tilrettelegging for elever innebærer avvik fra ordinært opplæringstilbud og er enkeltvedtak etter loven.

Hovedpunkter i tilsynet vil være:

- Generelle saksbehandlingsregler for enkeltvedtak
- Enkeltvedtak om spesialundervisning
- Enkeltvedtak om punktskriftopplæring
- Enkeltvedtak om særskilt språkopplæring
- Enkeltvedtak om tegnspråkopplæring

Det overordnede formålet med det nasjonale tilsynet er å bidra til at elever får et godt utbytte av opplæringen. For å sikre at dette gjelder for alle elever, er elever med behov for særskilt tilrettelegging gitt egne rettigheter i opplæringsloven.

---

¹ <http://www.udir.no/Regelverk/Tilsyn/Tilsyn/Rettleiingsmaterieill-for-felles-nasjonalt-tilsyn-2014-2017/>

Tilsynet skal bidra til at kommunen som skoleeier sørger for at skolen

- sikrer elevens rettssikkerhet gjennom å involvere elever og foreldre i vurderingene før skolen tar avgjørelser om avvik fra ordinært opplæringstilbud
- følger reglene for innhold i enkeltvedtak
- sørger for å vurdere og kartlegge elevens behov på en faglig forsvarlig måte
- fatter vedtak som gir gode føringer for å tilrettelegge innholdet i opplæringen

Manglende forvaltningskompetanse i avgjørelser om særskilt tilrettelegging av opplæringen kan medføre at elevene ikke får ivaretatt sine rettigheter. Det kan også medføre at avgjørelsene ikke gir gode faglige føringer for innholdet i opplæringen. Elevene står da i fare for å få en opplæring som ikke gir et forsvarlig utbytte.

Det er bare utvalgte deler av saksbehandlingsreglene for enkeltvedtak som kontrolleres i tilsynet. Opplæringsloven og forskrift til loven har også krav som gjelder spesialundervisning, punktskriftopplæring og særskilt språkopplæring som ikke er inkludert i dette tilsynet.

2.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Tilsyn med Flekkefjord kommune ble åpnet gjennom brev av 20.03.15. Kommunen er blitt pålagt å legge frem dokumentasjon for Fylkesmannen med hjemmel i kommuneloven § 60 c.

Fylkesmannen mottok dokumentasjon fra kommunen den 15.04.15, og 24.04.15.

Fylkesmannen utarbeidet foreløpig tilsynsrapport og oversendte denne til kommune den 24.08.15. Kommunen fikk frist til 16.09.15 med å komme med tilbakemelding på den foreløpige tilsynsrapporten.

Fylkesmannen mottok tilbakemelding den 25.09.15.

Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er basert på skriftlig dokumentasjon og opplysninger fra intervju, samt egenvurderingsskjema, se vedlegg.

3. Generelle saksbehandlingsregler for enkeltvedtak

3.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene som gjelder generelt for saksbehandling av enkeltvedtak. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller forvaltningsloven kravene er knyttet til.

Elever og foreldre skal varsles før det fattes enkeltvedtak om avvik fra ordinært opplæringstilbud.

Dersom foreldre eller elever ikke allerede har uttalt seg i saken, skal de varsles før skolen gjør et vedtak. De skal ha anledning til å uttale seg innen en nærmere angitt frist, jf. forvaltningsloven § 16. Skolen skal gi forhåndsvarslet skriftlig.

Varslet til foreldre gjelder for elever under 18 år. Når eleven er over 15 år, skal skolen varsle eleven selv om eleven er representert av foreldre. Skolen kan la være å varsle dersom eleven eller foreldre har

- søkt eller bedt om vedtaket
- hatt anledning til å gi sine synspunkter i saken
- fått kjennskap på annen måte til at skolen skal gjøre et vedtak og har hatt rimelig tid til å uttale seg

Forhåndsvarslet skal gjøre rede for hva saken gjelder, og gi opplysninger om hvilke bestemmelser vedtaket bygger på, og hvilke forhold rundt elevens skolesituasjon som er grunnlaget for vedtaket.

Forhåndsvarslet skal inneholde det som er nødvendig for at elever og foreldre kan ivareta sine interesser på en forsvarlig måte, jf. forvaltningsloven § 16. Varslet må derfor inneholde de faktiske forholdene: Hva det varslende vedtaket vil innebære for eleven, hvilke type avvik fra ordinær opplæring det dreier seg om og hvilke forhold som er grunnlaget for vedtaket.

Enkeltvedtaket skal inneholde begrunnelse for vedtaket med henvisning til hjemmelen, faktiske forhold som er lagt til grunn, og hvilke hensyn som er vektlagt.

Eleven eller foreldrene har rett til å klage på enkeltvedtaket. For å gi eleven eller foreldrene en reell mulighet til å argumentere for sitt syn, må vedtaket være skriftlig og begrunnet, jf. forvaltningsloven §§ 24 og 27. Begrunnelsen skal vise til de regler og faktiske forhold vedtaket bygger på, og hvilke hensyn skolen har lagt mest vekt på, jf. forvaltningsloven § 25. Skolen trenger ikke å begrunne vedtaket dersom vedtaket innvilger en søknad, og skolen ikke har grunn til å tro at elevene og foreldrene vil være misfornøyd med vedtaket.

Enkeltvedtaket skal inneholde informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans og fremgangsmåte ved klage.

Det er et krav at brevet med enkeltvedtaket skal opplyse om de formelle forhold som gjelder dersom eleven eller foreldrene vil klage, jf. forvaltningsloven § 27. Nærmere regler for saksbehandling ved klage går frem av forvaltningsloven §§ 27-32. Skolen må opplyse om at klagefristen er tre uker fra eleven eller foreldrene fikk vedtaket, at klagen skal sendes til skolen, og hvem som er klageinstans. Klageinstans ved de ulike aktuelle typer enkeltvedtak går frem av opplæringsloven § 15-2.

Enkeltvedtaket skal inneholde informasjon om retten til å se sakens dokumenter.

Foreldrene og elevene har rett til å gjøre seg kjent med dokumentene som inngår i saken, jf. forvaltningsloven § 27. Brevet om enkeltvedtaket skal informere om denne retten. I noen tilfeller har skolen grunn til å gjøre unntak fra innsynsretten. Nærmere om innsynsretten og unntak fra innsyn går frem av forvaltningsloven §§ 18 og 19.

3.2 Fylkesmannens undersøkelser

Flekkefjord kommune ble i varsel om tilsyn pålagt å fylle ut egenvurderingsskjema for forvaltningskompetanse og dokumentere svarene gjennom vedlegg. Dette ble utført av rektor ved Sunde skole og rektor ved Flekkefjord ungdomsskole. Som vedlegg har rektor ved skolene lagt ved «En veiledning for skolene i Listersamarbeidet», som beskriver saksgangen med maler for enkeltvedtak, henvisning til PPT og samtykkeerklæringer. Skolene har dessuten lagt ved egne saksbehandlingsrutiner for den enkelte skole.

I følge egenvurderingsskjema har Sunde skole fattet enkeltvedtak om spesialundervisning og særskilt språkundervisning i løpet av de to siste skoleårene.

Sunde skole har levert følgende enkeltvedtak med tilhørende dokumentasjon:

- To enkeltvedtak på spesialundervisning med sakkyndig vurdering. For en av elevene er det også levert IOP.
- To enkeltvedtak på særskilt språkopplæring

I følge egenvurderingsskjema har Flekkefjord ungdomsskole fattet enkeltvedtak om spesialundervisning, punktskriftoptøplæring og særskilt språkopplæring i løpet av de to siste skoleårene.

Flekkefjord ungdomsskole har levert følgende enkeltvedtak med tilhørende dokumentasjon:

- Fire enkeltvedtak på spesialundervisning med sakkyndige vurderinger og IOP.

Etter foreløpig rapport har kommune oversendt en mal for enkeltvedtak om spesialundervisning og en for særskilt språkopplæring. I tillegg har kommunen oversendt to vedtak fra Flekkefjord ungdomsskole med tilhørende dokumentasjon:

- Ett enkeltvedtak om særskilt språkopplæring
- Ett enkeltvedtak om spesialundervisning med IOP

3.3 Fylkesmannens vurderinger

Forhåndsvarsel

Plikten til å sende et formelt forhåndsvarsel begrenser seg til de tilfellene en part ikke allerede ved søknad, eller på annen måte har uttalt seg om saken. Dette følger av forvaltningsloven § 16 første ledd. I forhold til rutiner til både Sunde skole og Flekkefjord ungdomsskole skal foreldre involveres på et tidspunkt før det sendes henvisning til PPT. Sunde skole skal i henhold til rutinen innkalle PPT og foresatte til en førhenvisningssamtale. I etterkant av førhenvisningssamtale, der det konkluderes med henvisning til PPT, fylles henvisningen ut i samarbeid med foresatte som også her samtykker til den videre utredningen.

Når sakkyndig uttalelse foreligger blir denne sendt til foresatte for uttalelse.

På grunnlag av sakkyndig vurdering fatter rektor enkeltvedtak. Foreldre skal samtykke til at enkeltvedtak fattes. Ut fra de sakkyndige rapportene Fylkesmannen har mottatt, ser vi at samtlige er sendt foresatte for uttalelse. Fylkesmannen finner at skolens involvering av foresatte i prosessen tilfredsstillende kravene til forhåndsvarsel etter forvaltningsloven. Sakkyndig vurdering inneholder både de faktiske forholdene som ligger til grunn for et enkeltvedtak og hvilke tilpasninger som vedtaket kan føre til i forhold til ordinær undervisning.

I egenvurderingsskjema har Sunde skole og Flekkefjord ungdomsskole svart forskjellig på hvorvidt forhåndsvarselet inneholder opplysninger om hvilke bestemmelser vedtaket bygger på. Sunde skole mener forhåndsvarselet tilfredsstillende kravet gjennom den kontakten de har hatt med foresatte/elev gjennom prosessen før vedtak fattes.

Flekkefjord ungdomsskole svarer nei med forbehold om at henvisningsskjema til PPT kan fungere som forhåndsvarsel. Fylkesmannen ser at kommunen har rutine med omfattende involvering av foresatte og elev før det fattes vedtak i saken. Vi finner at både foresatte og elev burde ha fått god kjennskap saksopplysningene og bestemmelsene vedtaket bygger på. Av dokumentasjon ser vi at samtlige sakkyndige rapporter viser til bestemmelsene.

Enkeltvedtaket

Enkeltvedtaket er det dokument som gir rettigheter og plikter. Det er dette dokumentet som gir foresatte/eleven grunnlag for å klage. IOP er kun et arbeidsdokument, og må være i overenstemmelse med enkeltvedtaket. Rettigheter og plikter som fremkommer i en IOP må derfor samsvare med det som fremkommer i enkeltvedtaket. Dette har som følge at dersom en rettighet eller plikt skal endres må dette gjøres i enkeltvedtak.

I siste enkeltvedtak vi mottok etter foreløpig tilsynsrapport er det avkrysset «NEI» for enetimer under «ORGANISERING». Under «BAKGRUNN OG VURDERING AV BEHOV FOR SPESIALUNDERVISNING» fremkommer det at eleven profitterer på kortere økter med en undervisning. I IOP fremkommer det flere steder grupper/enetimer. Fylkesmannen finner dette lite konsekvent. Men ene timene fremkommer i enkeltvedtaket selv om det kan virke forvirrende at det står motstridene opplysninger i selve vedtaket. Vi finner på denne bakgrunn ikke å kunne konstatere at IOP er ikke er i overenstemmelse med enkeltvedtaket. Vi har kun funnet denne motstriden i kun ett enkeltvedtak.

I de enkeltvedtakene vi har mottatt fra skolene foreligger det en generell begrunnelse for enkeltvedtakene. Det individuelle fremkommer under punktet «FAGLIG VURDERING» og «BESKRIVELSE AV OPPLÆRINGSTILBUDET», men dette er rettet mot den praktiske tilretteleggingen av undervisningen. Det gis ikke her en individuell begrunnelse for hvorfor den enkelte elev har krav på særskilt tilrettelegging av undervisningen, og hvilke faktiske forhold dette bygger på, og hovedhensyn for vurderingen. Det henvises til riktig lovhjemmel i det enkelte vedtaket. Alle overleverte vedtak er i samsvar med sakkyndig vurdering, og vi har ingen dokumentasjon som tilsier at foresatte/elev ikke er fornøyd med vedtakene. Vi forutsetter at den kontakten skolene har med foresatte/elev under prosessen, tilsier at de er godt informert og forberedt på hva som faktisk fremkommer av enkeltvedtaket. Vi har på denne bakgrunn ikke funnet manglende individuell begrunnelse som å anse som et lovbrudd. Men vi vil anbefale at kommunen alltid gir en individuell begrunnelse, da dette er best i tråd med god forvaltningskikk.

Fylkesmannen finner at kommunen beskriver organiseringen av tilretteleggingen på en god måte, og det kommer tydelig frem hva den enkelte elev har fått innvilget av timer og i hvilke fag.

Alle vedtak har informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans og fremgangsmåte ved klage. Det opplyses ikke om retten til å se sakens dokumenter jfr. forvaltningsloven § 27 tredje ledd.

Som før vist til mottok Fylkesmannen to maler samt to enkeltvedtak fra kommunen etter oversendelse av foreløpig rapport. Det opplyses i nevnte maler samt begge enkeltvedtak om retten til å se sakens dokumenter. Det følger av tilbakemeldingen at denne endringen er fulgt opp i alle malene for kommunens enkeltvedtak.

3.4 Fylkesmannens konklusjon

- Fylkesmannen finner ingen direkte brudd på generelle saksbehandlingsregler for enkeltvedtak

4. Enkeltvedtak om spesialundervisning

4.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene i tilsynet som gjelder for enkeltvedtak om spesialundervisning. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller forvaltningsloven kravene er knyttet til. Kravene kommer i tillegg til de generelle saksbehandlingsreglene som er omtalt over i kapittel 3.

Foreldre / elever over 15 år skal gi samtykke før det settes i gang utredning av behovet for spesialundervisning.

Skolen må hente inn samtykke fra foreldrene til elever under 15 år, før PPT foretar sakkyndig vurdering av behovet for spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-4. Elever som har fylt 15 år, skal selv gi samtykke i saker om spesialundervisning og om at foreldre skal orienteres (forutsatt at de er samtykkekompetente). Dersom foreldrene/eleven selv har bedt om spesialundervisning, ligger samtykket implisitt i søknaden.

Foreldrene/eleven skal ha mulighet til å uttale seg om innholdet i en sakkyndig vurdering før enkeltvedtaket fattes.

Foreldrene har rett til å gjøre seg kjent med innholdet i den sakkyndige vurderingen og til å uttale seg før skolen fattet et enkeltvedtak, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen kan gi begrensninger i denne retten, jf. forvaltningsloven § 19 og reglene om taushetsplikt. Skolen og PPT har ansvar for at samarbeidet med eleven og foreldrene blir ivaretatt på en god måte på de ulike trinnene i prosessen. Foreldrene må få se den sakkyndige vurderingen og få rimelig tid til å uttale seg om innholdet.

Elever som etter sakkyndig vurdering har behov for spesialundervisning, skal ha et enkeltvedtak.

Etter den sakkyndige vurderingen må skolen fatte et vedtak. Dette gjelder både dersom skolen innvilger spesialundervisning og dersom skolen ikke innvilger dette. Kravet om enkeltvedtak gjelder både når PPT anbefalte spesialundervisning og når de ikke anbefalte dette. En avgjørelse om spesialundervisning gjelder rettigheter for en bestemt person og er derfor et enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2 og kapittel IV og V.

Avvik fra en sakkyndig vurdering skal begrunnes i enkeltvedtaket.

Dersom skolens vedtak avviker fra den sakkyndige vurderingen, må skolen begrunne dette. Begrunnelsen skal vise hvorfor eleven likevel får et opplæringstilbud som oppfyller elevens rett til spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-3. Skolen må få klart frem hva avviket består i, og hva opplæringstilbudet innebærer for eleven. Begrunnelsen må være slik at foreldrene forstår hvilke vurderinger som ligger til grunn for at skolen ikke følger tilrådingen i den sakkyndige vurderingen.

Enkeltvedtaket skal inneholde opplysninger om hvilke omfang, innhold og organisering spesialundervisningen skal ha, og kompetansekrav for de som skal gjennomføre opplæringen.

Den sakkyndige vurderingen skal ta stilling til hva som gir et forsvarlig opplæringstilbud, ta stilling til innholdet i opplæringen og gjøre rede for andre særlige forhold som er viktig for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-3. Skolens vedtak om spesialundervisning skal bygge på den sakkyndige vurderingen. Enkeltvedtaket må vise antall timer med spesialundervisning, hvilke fag og områder spesialundervisningen skal dekke, om det skal være avvik fra LK06, hvordan undervisningen skal organiseres, og hvilken kompetanse personalet skal ha.

4.2 Fylkesmannens undersøkelser

Fylkesmannen har mottatt to enkeltvedtak om spesialundervisning med sakkyndig vurdering fra Sunde skole, og fire enkeltvedtak med sakkyndig vurdering fra Flekkefjord ungdomsskole.

4.3 Fylkesmannens vurderinger

Samtykke opplæringsloven § 5-4

Det følger av rutine samt svar fra rektor ved skolene at samtykke fra foresatte rutinemessig blir gitt før det sendes henvisning til PPT. Dette følger også av malen som benyttes for henvisning til PPT. Elever som er 15 år eller eldre skal selv gi samtykke. Dette vil i praksis kun være aktuelt for Flekkefjord ungdomsskole. I svar fra rektor ved Flekkefjord ungdomsskole gis det samtykke av eleven selv i disse tilfellene. Dette underbygges malen «BEKREFTELSE PÅ MOTTATT TILBUD OM SAKKYNDIG VURDERING», samt malen «SAMTYKKE TIL ENKELTVEDTAK OM SPESIALUNDERVISNING». Begge krever underskrift fra elever som er 15 år eller eldre. Det følger av rutinen at samtykke til enkeltvedtak kreves gitt før eleven henvises til PPT.

Foreldrene/eleven skal ha mulighet til å uttale seg om innholdet i en sakkyndig vurdering før enkeltvedtaket fattes.

I henhold til både rutine, svar fra rektor gis foreldre/eleven kopi av den sakkyndige vurderingen for uttalelse. Dette underbygges av sakkyndige rapporter vi har mottatt av kommunen.

Elever som etter sakkyndig vurdering har behov for spesialundervisning, skal ha et enkeltvedtak.

Samtlige elever som etter sakkyndig vurdering blir anbefalt spesialundervisning får enkeltvedtak om dette. Dette bekreftes av rutine, svar fra rektor. Vi har ikke mottatt noen eksempler der det etter sakkyndig vurdering ikke anbefales spesialundervisning, med etterfølgende enkeltvedtak om avslag på spesialundervisning. Spørsmål om dette er heller ikke stilt til kommunen. Fylkesmannen har ikke grunnlag for å vurdere hvorvidt kommunen fatter enkeltvedtak om avslag i tråd med sakkyndig vurdering.

Avvik fra en sakkyndig vurdering skal begrunnes i enkeltvedtaket.

Fylkesmannen har ikke mottatt noen eksempler på vedtak som inneholder avvik fra den sakkyndige vurdering. I svar fra rektor vises det til at de heller ikke har eksempler på enkeltvedtak med avvik fra sakkyndig rapport.

Som før vist til mottok Fylkesmannen ett vedtak fra kommunen om spesialundervisning etter oversendelse av foreløpig rapport. I dette vedtaket vises det til at vedtaket avviker fra sakkyndig vurdering. Kommunen har gitt flere timer til spesialundervisning enn det som følger av vurderingen. Fylkesmannen finner at kommunen klart viser hva avviket innebærer, og begrunner godt hvorfor de har kommet frem til dette.

Enkeltvedtaket skal inneholde opplysninger om hvilke omfang, innhold og organisering spesialundervisningen skal ha, og kompetansekrav for de som skal gjennomføre opplæringen.

Enkeltvedtakene inneholder opplysninger om både omfang, innhold og organisering av spesialundervisningen til den enkelte elev. Det fremgår dessuten innvilgede timer spesialundervisning og hvilken kompetanse som kreves til de innvilgede timer. Fylkesmannen finner PPT sine sakkyndige rapporter som noe ujevne med tanke på vurderingen om elevene skal følge LK06, eller bør ha avvik fra læreplanen. Dette kan synes og også prege enkeltvedtakene. I de fleste enkeltvedtakene vi har mottatt tas det standpunkt til eventuelle avvik fra læreplanen, mens noen synes å henvise avgjørelsen til IOP. Avvik fra læreplanverket som kompetansemål, timer og fritak fra vurdering med karakter skal være en del av enkeltvedtaket. I praksis medfører dette at det skal fremgå av enkeltvedtaket eventuelle avvik og når opplæringen skal følge de vanlige kompetansemålene. Det er skolen som fatter enkeltvedtak og er dermed ansvarlig for denne vurderingen. Endring/fjerning av kompetansemål kan føre til manglende sluttvurdering og karakter i fag. Kompetansemålene for den enkelte elev må derfor være en del av enkeltvedtaket og fremkomme tydelig av enkeltvedtaket.

I enkeltvedtaket vi mottok etter foreløpig rapport fremgår det tydelig eleven skal følge trinnets kompetansemål og skal vurderes med karakter i alle fag. Kommunen har utarbeidet ny mal for enkeltvedtak om spesialundervisning. I ny mal fremkommer det tydelig at eventuelt avvik fra læreplan skal fremkomme av enkeltvedtaket. I følge kommunen sin redegjørelse er malen allerede implementert.

Fylkesmannen vil for øvrig nevne at sistnevnte enkeltvedtak er uklar på hvilken periode eleven har fått spesialundervisning. I overskriften fremkommer det at enkeltvedtaket skal gjelde for skoleåret 2015/2016. I selve vedtaket fremgår det at spesialundervisning innvilges for perioden 2015/2017. Dette kan virke forvirrende. Vi ser at malen for enkeltvedtak at det er tatt med setningen «Enkeltvedtaket kan gjelde for flere år hvis ikke elevens behov endrer seg». Fylkesmannen finner formuleringen uheldig, da det blir uklart for hvilken periode dette vedtaket faktisk gjelder for. Det er fint at det informeres om at spesialundervisningen kan fortsette over flere år, men det må være tydelig hvilken periode det enkelte vedtaket gjelder for. Fylkesmannen forutsetter at kommunen endrer dette, og finner ikke grunnlag for å konstatere lovbrudd på denne bakgrunn.

4.4 Fylkesmannens konklusjon

- Fylkesmannen finner ingen direkte lovbrudd på enkeltvedtak om spesialundervisning.

5. Enkeltvedtak om punktskrifto pplæring

5.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene i tilsynet som gjelder for enkeltvedtak om punktskrifto pplæring. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller forvaltningsloven kravene er knyttet til. Kravene kommer i tillegg til de generelle saksbehandlingsreglene som er omtalt over i kapittel 3.

Elever som etter sakkyndig vurdering har behov for punktskrifto pplæring, skal ha et enkeltvedtak som er basert på en sakkyndig vurdering, og som gir oversikt over hva som er nødvendig opplæring for eleven.

Sterkt svaksynte og blinde elever har rett til nødvendig opplæring i punktskrift, jf. opplæringsloven [§ 2-14 eller § 3-10]. Skolen må fatte et enkeltvedtak om punktskrifto pplæring etter at PPT har foretatt en sakkyndige vurdering av hva slags opplæring eleven har behov for.

Regelverket angir en maksimalramme for hvor mange timer elevene samlet kan få opplæring i punktskrift i tillegg til ordinær opplæring. Skolen må innenfor denne rammen vedta hvor mange timer den enkelte elev skal få, og hvor i løpet disse timene skal avholdes. En avgjørelse om punktskrifto pplæring gjelder rettigheter for en bestemt person og er derfor et enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2 og kapittel IV og V.

Enkeltvedtaket skal ta stilling til opplæring i nødvendige tekniske hjelpemidler.

Sterkt svaksynte og blinde elever har, i tillegg til rett til punktskrifto pplæring, også rett til opplæring i å bruke nødvendige tekniske hjelpemiddel og i mobilitet, jf. opplæringsloven [§ 2-14 eller § 3-10]. Skolen må vedta hvilken opplæring eleven skal ha i tekniske hjelpemidler og/eller mobilitet etter at PPT har foretatt en sakkyndig vurdering av behovet. Det er naturlig å samordne ulike vedtak for den svaksynte/blinde eleven. Skolen må da få klart frem om eleven bare skal ha opplæring i punktskrift, bare i tekniske hjelpemidler og/eller bare i mobilitet.

5.2 Fylkesmannens undersøkelser

Flekkefjord ungdomsskole har i løpet av de to siste skoleårene fattet ett vedtak om punktskrifto pplæring. Opplæringen ble imidlertid ikke iverksatt som følge av at foresatte og elev ikke ønsket punktskrifto pplæring. Eleven er tildelt ressurser til lærer eller assistent som er med eleven i alle timer, men da for annen individuell tilrettelegging enn punktskrifto pplæring. Fylkesmannen har ikke mottatt kopi av det opprinnelige vedtaket om punktskrifto pplæring.

5.3 Fylkesmannens vurderinger

Som følge av at vi faktisk ikke har noen vedtak å vurdere, mangler vi vurderingsgrunnlag på dette punktet.

5.4 Fylkesmannens konklusjon

- Ikke vurderingsgrunnlag.

6. Enkeltvedtak om særskilt språkopplæring

6.1 Rettslig krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene i tilsynet som gjelder for enkeltvedtak om særskilt språkopplæring. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller forvaltningsloven disse kravene er knyttet til. Kravene kommer i tillegg til de generelle saksbehandlingsreglene som er omtalt over i kapittel 3.

Elever som har rett til særskilt språkopplæring, skal ha et enkeltvedtak.

Elever med annet morsmål enn norsk og samisk har rett til særskilt norskopplæring til de har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge ordinær opplæring i skolen, jf. opplæringsloven [§ 2-8 eller § 3-12]. Om nødvendig har elevene også rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skolen må sørge for å kartlegge norskferdigheter før skolen vedtar særskilt språkopplæring. En avgjørelse om særskilt språkopplæring gjelder rettigheter for en bestemt person og er derfor et enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2 og kapittel IV og V.

Enkeltvedtaket skal inneholde opplysninger om omfanget av opplæringen, hvilke læreplaner eleven skal følge, organiseringen av opplæringen og kompetansekrav for de som skal gjennomføre opplæringen.

Eleven skal kartlegges før vedtak om særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven [§ 2-8 eller § 3-12]. Kartleggingen vil danne grunnlag for å vurdere behovet for språkopplæring og for å kunne ta stilling til omfanget (antall timer og varighet), for kobling mot ordinær opplæring og eventuelt behovet for tospråklig opplæring i fag eller morsmålsopplæring.

Skoleeier må også ta stilling til hvilken læreplan eleven skal benytte: læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter, [midlertidig læreplan i norsk for elever i videregående opplæring med kort botid i Norge] eller ordinær læreplan i norsk. Skolen skal bruke en egen læreplan for morsmålsopplæring for elever som får slik opplæring.

Organiseringen må gå klart frem av vedtaket. Kommunen kan organisere tilbudet om særskilt språkopplæring i egne grupper for nyankomne elever i inntil to år, jf. opplæringsloven [§ 2-8 eller § 3-12]. Vedtak kan bare gjøres for ett år om gangen. Det er en forutsetning at skolen vurderer at egne grupper er det beste for eleven. Denne vurderingen må komme frem av vedtaket. I vedtaket kan skolen også gjøre avvik fra læreplanverket.

På bakgrunn av omfang, valg av læreplan og organisering må skolen i vedtaket ta stilling til hvilken kompetanse som kreves av personalet for å gjennomføre opplæringen.

Det skal fattes enkeltvedtak om opphør av særskilt språkopplæring når eleven overføres til den ordinære opplæringen.

Skolen må kartlegge elever som får særskilt språkopplæring, underveis i opplæringen, jf. opplæringsloven [§ 2-8 eller § 3-12]. Dette for å vurdere om elevene har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge ordinær opplæring på skolen. Før skolen overfører eleven til å følge ordinær opplæring, må skolen fatte et enkeltvedtak om opphør av særskilt språkopplæring. Dette gjelder rettigheter for en bestemt person og er derfor et enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2 og kapittel IV og V.

6.2 Fylkesmannens vurderinger

- Fylkesmannen har et pågående, ikke avsluttet forvaltningstilsyn om særskilt språkopplæring med Flekkefjord kommune. Fylkesmannen avslutter sin vurdering med å vise til resultatet som vil fremkomme av dette tilsynet.

7. Enkeltvedtak om tegnspråkopplæring

7.1 Rettslig krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene i tilsynet som gjelder for enkeltvedtak om tegnspråkopplæring. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller forvaltningsloven disse kravene er knyttet til. Kravene kommer i tillegg til de generelle saksbehandlingsreglene som er omtalt over i kapittel 3.

Elever som har behov for tegnspråkopplæring, skal ha et enkeltvedtak basert på en sakkyndig vurdering.

Elever som har tegnspråk som førstespråk, eller som etter sakkyndig vurdering har behov for slik opplæring, har rett til opplæring i og på tegnspråk, jf. opplæringsloven [§ 2-6 eller § 3-9].

Før skolen fatter vedtak om tegnspråkopplæring, skal PPT ha laget en sakkyndig vurdering, jf. opplæringsloven [§ 2-6 eller § 3-9]. Den sakkyndige vurderingen skal ta stilling til hva slags behov eleven har for slik opplæring. En avgjørelse om tegnspråkopplæring gjelder rettigheter for en bestemt person og er derfor et enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2 og kapittel IV og V.

Enkeltvedtaket skal inneholde opplysninger om organiseringen av opplæringen og kompetansekrav for de som skal gjennomføre opplæringen.

[Kommunen kan fastsette at opplæringen i grunnskolen på tegnspråk skal foregå på en annen skole enn på den skolen eleven normalt tilhører, jf. opplæringsloven § 2-8]. [Elever i videregående skole har rett til å velge om de vil ha opplæringen i et tegnspråklig miljø eller bruke tolk i ordinær videregående opplæring, jf. opplæringsloven § 3-9]. I enkeltvedtaket må skolen fastsette hvordan opplæringen skal organiseres for eleven.

Elevens rettigheter, sakkyndig vurdering og kommunens organisering av slik opplæring er grunnlaget for vedtaket. Skolen må innenfor denne rammen fastsette krav til undervisningspersonalets kompetanse.

7.2 Fylkesmannens undersøkelser

Kommunen har ikke fattet enkeltvedtak om tegnspråkopplæring i løpet av de to siste årene.

7.3 Fylkesmannens konklusjon

- Ikke vurderingsgrunnlag.

8. Lovbrudd

Fylkesmannen har ikke konstatert lovbrudd.

Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget

Følgende dokumenter inngår i dokumentasjonsgrunnlaget for tilsynet:

- **Egenvurdering gjennomført i RefLex med vedlegg**
- **Eksempler på sakkyndige vurderinger, enkeltvedtak og IOP**

- **Redegjørelse fra kommunen samt mal for enkeltvedtak og to eksempler på enkeltvedtak**

Tor Øyvind Endresen
Tilsynsleder